

STUDIU PRIVIND DIRECȚIILE STRATEGICE ALE CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA, 2019-2025

Valentina Chitoroagă

Introducere

Conceptul managementului strategic al Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova (CNCRM), se bazează pe abordarea sistemică și este orientat pentru administrarea și utilizarea eficientă a resurselor umane, financiare și de patrimoniu, planificarea, coordonarea și analiza impactului serviciilor/produselor oferite în vederea obținerii avantajului competitiv al CNCRM.

CNCRM î-și reconsideră conceptele și competențele, mijloacele și modalitățile de acțiune prin introducerea de noi strategii de management.

Studiul include 8 compartimente, acestea reliefând: misiunea CNCRM, situația curentă, categoriile principale de utilizatori ai CNCRM, scopul și obiectivele strategice, impactul și viabilitatea direcțiilor strategice (DC), evaluarea implementării DS.

I. Misiunea CNCRM

Administrarea patrimoniului documentar național (depozitul legal) de publicații (cărți, periodice, manuscrise, carte veche, incunabule, hărți, fotografii, microfilme, fotocopii, materiale audio-vizuale și resurse electronice) și de a promova producția editorială din Republica Moldova pentru întreaga comunitate prin:

- organizarea Depozitului Legal, suport esențial pentru cunoașterea culturii și civilizației naționale;
- efectuarea controlului bibliografic național și elaborarea repertoriului bibliografiei naționale;
- evidența statistică a produselor editoriale naționale;
- asigurarea prezenței Republicii Moldova în sistemul informațional / editorial / statistic internațional.

CNCRM funcționează sub autoritatea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, care îi asigură resurse materiale și financiare pentru buna funcționare.

II. Viziunea CNCRM

Instituție consecventă și transparentă, care arhivează, gestionează și valorifică o parte importantă a patrimoniului cultural național scris, capabilă să întărească prin activitățile sale identitatea culturală, actor activ în consolidarea societății moderne și bine informate, în transformarea cunoștințelor în cunoaștere prin resurse, servicii și produse.

III. Valorile CNCRM

- personal de specialitate flexibil, dinamic și motivat;
- transparența actului profesional și administrativ;
- onestitatea și integritatea în exercitarea funcțiilor;
- parteneriate și colaborări eficiente;
- respect față de utilizatori și orientarea către nevoile acestora;
- imparțialitate și obiectivitate în activitate;
- respectarea normelor eticii și deontologiei profesionale;
- creativitate în găsirea de soluții și alternative;
- educație pe toată durata vieții;
- asigură un management de calitate.

Valorile care definesc viziunea CNCRM:

- Prioritate pentru beneficiar

Satisfacția fiecărui beneficiar al CNCRM. Atunci când fiecare beneficiar (editor, cercetător) va fi mulțumit de serviciile prestate, vom avea un dialog constructiv, vom avea o instituție motivată și implicată în comunitate.

- Construim, nu demolăm

CNCRM moștenește o istorie a tezaurului scris. Avem obligația să menținem tot ceea ce am obținut până acum și să dezvoltăm sustenabil ceea ce oferim, în raport cu așteptările domeniului cultural și ținând cont de resursele de care dispunem.

- Cooperare și parteneriat

Dezvoltarea CNCRM se bazează pe cooperarea strânsă cu CBN, BNRM, parteneriatul cu alte instituții din țară și străinătate.

- Deschidere și dialog

Atitudinea deschisă și dorința de a dialoga onest și constructiv reprezintă suportul relațiilor de cooperare și parteneriat ale CNCRM: orice inițiativă sustenabilă, care este în beneficiul CNCRM.

- Avem o lege, s-o respectăm

Avem o Lege a activității editoriale, o Lege cu privire la bibliotecă, statut și regulamente proprii. Avem obligația de a le cunoaște, a le respecta și a le aplica, dar, în egală măsură, suntem îndreptățiți să inițiem și să participăm activ la schimbarea acestora, în conformitate cu interesele CNCRM.

Prin cooperare și parteneriat, cu toată deschiderea necesară, prin dialogul cu partenerii interesați și respectând legea, vom reuși să plasăm CNCRM în topul instituțiilor info-bibliotecare.

IV. Direcțiile strategice

4.1 Reorganizarea Camerei Naționale a Cărții în Agenția Națională a Cărții din Republica Moldova

Reorganizarea, având în vedere rolul CNCRM, care realizează atribuții conform Liniilor directe UNESCO pentru Agenția Bibliografică Națională (Guidelines For The National Bibliographic Agency and The National Bibliography, 1974), în concordanță cu conținutul atribuțiilor ce-i revin, și pe care le exercită în calitate de agenție bibliografică. CNCRM este abilitată prin lege să exercite controlul bibliografic național, reprezentând componenta de bază, să gestioneze întreaga producție editorială, ce se încadrează la categoria agenției bibliografice.

4.2 CNCRM - Infrastructură bibliografico-electronică națională

Dezvoltarea CNCRM în perspectiva unei infrastructuri bibliografico-electronice naționale, organizarea transferului tehnologic și a inovării, ca activități cu caracter special, bine definite, alinierea la sistemele informaționale internaționale în scopul furnizării serviciilor bibliografico-informaționale integrate.

- Conservarea și valorificarea patrimoniului documentar național, utilizând tehnicile și tehnologiile informaționale, astfel asigurând protejarea acestuia pentru viitor;
- Participarea la realizarea unui program național de digitizare a documentelor;
- Crearea unei platforme naționale a documentelor digitizate în parteneriat cu BNRM;
- Elaborarea metodologiilor de digitizare a documentelor de patrimoniu;

4.3 Dezvoltarea, organizarea, diversificarea și conservarea colecțiilor Depozitului Legal (DL)

- Asigurarea condițiilor necesare prezervării, conservării și restaurării documentelor CNCRM conform normelor internaționale;
- Completarea colecțiilor cu documente digitizate – digitale în scopul extinderii accesului la informație, al conservării și valorificării colecțiilor tradiționale ale CNCRM ;
- Asigurarea, prin depozitul legal, a continuității tezaurului național de documente;
- Acțiuni advocacy de asigurare cu spații și surse de finanțare pentru prezervarea documentelor cu titlu de depozit legal;
- Dezvoltarea unor parteneriate la nivel național, pentru stabilirea strategiei de prelucrare și arhivare a documentelor cu acces online;
- Prestarea și modernizarea serviciilor bibliografice, înglobând bazele de date full-text, în mare parte cărți și reviste accesibile prin digitizarea colecțiilor CNCRM și asigurarea accesului la bazele de date pentru utilizatori;
- Dezvoltarea și asigurarea accesului la baza de date "Bibliografia Națională a Moldovei" prin

utilizarea tehnologiilor informaționale, în acord cu standardele internaționale – sursă informațională principală pentru sistemul de biblioteci și domeniul industriei editoriale.

4.4 Construirea unui mediu digital de căutare și de regăsire a informațiilor

Crearea și dezvoltarea catalogului național partajat, utilizând drept suport inițial resursele CNCRM (în colaborare cu Biblioteca Națională a Republicii Moldova și alte instituții informațional-bibliotecare);

- Stabilirea premiselor și a condițiilor organizatorice pentru realizarea Catalogului Național Partajat la nivelul întregului sistem de biblioteci;
- Elaborarea metodologiei de descriere bibliografică unitară a publicațiilor în format digital, care să aibă valoarea unor norme naționale de catalogare;
- Uniformizare catalogării informatizate a documentelor conform standardelor internaționale;
- Elaborarea Tezaurului Național de Vedete de Subiect, și de liste de autorități naționale mono și multilingve care va fi utilizat în indexarea documentelor de către toate bibliotecile din țară;
- Realizarea bazei de date care să cuprindă coordonatele tuturor editorilor din RM pentru a optimiza comunicarea la nivelul întregului sistem editorial național cu sistemul național de biblioteci;
- Stabilirea de conexiuni pe baza protocolului Z 39.50 în vederea realizării Catalogului Național Colectiv;
- Coordonarea și administrarea Catalogului Național Partajat, din punct de vedere tehnic, metodologic și financiar, în parteneriat cu BNRM.

4.5 CNCRM - Centru bibliografic național

Exercitarea funcției de centru bibliografic național pentru serviciile publice, ce țin de domeniile biblioteconomic și editorial. Constituirea patrimoniului documentar național.

➤ Perfecționarea funcționării controlului bibliografic național, optimizarea evidenței statistice a industriei naționale de carte.

➤ Dezvoltarea și implementarea sistemelor tehnologice avansate în activitățile tuturor secțiilor CNCRM, uniformitate operațională în producția editorială, dezvoltarea motoarelor de căutare multidimensională, pentru identificarea publicațiilor de toate tipurile, inclusiv părțile lor componente (de exemplu, articolele din periodice).

➤ Crearea resurselor electronice de informație retrospectivă: "Editarea cărților interne din 1924 până în 1957, din 1991- curent" - parte integrantă a băncii electronice de date "Bibliografia Națională".

➤ Asigurarea prezenței Republicii Moldova în sistemul internațional statistic și informațional: ISBN, ISMN, ISSN, Index Translationum (această

prezență contribuind la promovarea imaginii Republicii Moldova).

➤ Aplicarea și administrarea sistemului de numerotare standardizată a cărților și a publicațiilor periodice, organizarea și administrarea de către Agenția Națională ISBN, Centul Național ISSN, Programului CIP - structuri specializate din cadrul Camerei Naționale a Cărții.

4.6 Utilizarea tehnologiilor moderne în evidența și gestionarea documentelor DL

- Respectarea normelor și standardelor de depozitare a documentelor;
- Stabilirea unei metodologii de selecție a colecțiilor;
- Utilizarea tehnologiilor moderne privind evidența, localizarea și circulația documentelor;
- Stabilirea unei politici de preservare, conservare și restaurare a documentelor la nivel național, conform standardelor internaționale;
- Elaborarea metodologiei de preservare, conservare și restaurare a documentelor în funcție de tipul, destinația și starea lor fizică;
- Stabilirea criteriilor de evaluare a activităților privind conservarea documentelor în depozitele CNCRM;
- Activități de cercetare și transfer tehnologic în domeniul de specialitate.

4.7 Monitoring al producției editoriale naționale

CNCRM are o experiență bogată, posibilități organizatorice și tehnice (inclusiv bazele de date "Cărți", "Seriale") pentru evidență și monitoring-ul operativ, precis și sigur a publicațiilor de toate tipurile scoase în țară.

Băncile de date conțin o informație factologică exhaustivă, pentru orice cercetare științifică, pentru evoluarea domeniului cărții și serialelor. Aceste informații pot fi ușor adaptate la diferite etape și cazuri concrete pentru orice tip de publicații.

CNCRM este o primă sursă importantă, prin prezentarea informațiilor despre starea actuală în domeniul editorial, informație ce servește la cuantificarea activității unei entități editoriale, cunoașterea rezultatelor posibile prin analiza datelor și informațiilor furnizate în baza situațiilor statistice.

4.8 Dezvoltarea competențelor personalului CNCRM. Calificări și competențe necesare creșterii performanțelor personalului CNCRM

Formarea continuă a personalului de conducere a CNCRM în scopul actualizării cunoștințelor și dezvoltării competențelor

- managementul digital;
- managementul resurselor documentare;
- managementul calității
- managementul performanțelor CNCRM;
- managementul resurselor umane;
- managementul resurselor financiare;

- planificare, cooperare, parteneriat;
- marketing CNCRM;
- tehnica muncii intelectuale și metodologia cercetării;
- crearea și gestiunea bazelor de date;
- managementul informației (tehnici de regăsire a informației și utilizarea serviciilor online);
- deontologie profesională.
- Formarea continuă a personalului prin programe care să asigure dobândirea cunoștințelor și competențelor necesare utilizării tehnologiilor moderne;
- Personalul CNCRM trebuie să acorde un interes deosebit formării continue în scopul creșterii performanțelor profesionale în acord cu exigențele impuse de accesul la tehnologiile moderne și nevoile de informare și formare specifice ale beneficiarilor/utilizatorilor serviciilor CNCRM;
- Cunoștințele, calificările, competențele profesionale și sociale dobândite în procesul formării continue trebuie să asigure personalului din CNCRM participarea directă la transferul de informație și cunoaștere, la activitățile de cercetare, educație și dezvoltare.

4.9 Îmbunătățirea nivelului de deservire al beneficiarilor

- Sprijinirea cunoașterii sub toate aspectele, prin oferta de servicii de specialitate către cercetător și alte persoane fizice și organizații.
- Extinderea accesului la informația referitoare la colecțiile DL și dezvoltarea de noi servicii pentru utilizatori.
- Perfecționarea instrumentelor de regăsire a informațiilor ca expresie a plus valorii produselor CNCRM.

4.10 Creșterea calității serviciilor oferite de CNCRM. Extinderea accesului la serviciile CNCRM prin utilizarea TI

- Dezvoltarea potențialului informațional al paginii WEB.
- Asigurarea accesului beneficiarului / utilizatorului final:
 - un singur punct de acces;
 - o conectare uniformă incluzând o parolă de utilizator;
 - o interfață comună cu utilizatorul;
 - un sistem de regăsire a informației uniform și ușor accesibil;
 - un acces direct la mediile electronice.

4.11 Optimizarea accesului la informațiile referitoare la colecțiile și serviciile CNCRM

Extinderea și diversificarea activităților de prezentare a informațiilor referitoare la colecțiile și serviciile CNCRM ca formă de promovare a imaginii CNCRM.

V. Impact. Viabilitate

Orientările strategice evidențiază principalele obiective ale CNCRM: gestionarea calitativă a patrimoniului documentar, editat pe parcursul anilor și valorificarea bibliografico-statistică calitativă a acestuia; intensificarea procesului de informatizare (digitizarea colecțiilor CNCRM); intensificarea dezvoltării parteneriatelor cu instituțiile similare din alte țări, edituri și biblioteci, instituții de cercetare; perfecționarea fundamentului metodologic și tehnologic (documente de reglementare, racordarea acestora la schimbările mediului electronic); conceptualizarea activităților și serviciilor. Aceste obiective reflectă misiunea CNCRM și alte aspecte identitare, integrându-se în activitatea de bază a instituției: centru al Depozitului Legal, centru statistic al producției editoriale, agenție națională ISBN, ISSN, ISMN, funcția CIP (Catalogarea înaintea Publicării), arhivă națională, Centru al Bibliografiei Naționale.

CNCRM deține potențialul necesar pentru dezvoltare ca o instituție competitivă – resurse documentare, resurse umane, echipament tehnic. Activitatea instituției va fi fundamentată în continuare pe politici de management și marketing (în acest sens CNCRM deține anumite experiențe, reflectate în programele și rapoartele de activitate, dar și în serviciile și produsele oferite comunității), confirmând indispensabilitatea instituției pentru dezvoltarea unui sistem informațional și editorial eficient.

Implementarea strategiilor va sprijini efectiv activitatea CNCRM prin utilizarea în comun a eforturilor umane și a resurselor disponibile. Realizarea obiectivelor strategice va facilita procesul de reformare a activităților profesionale prioritare ale CNCRM în funcție de standardele și normele informaționale și statistice internaționale.

Implementarea direcțiilor strategice va ameliora sistemul relațional, comunicațional și informațional în sistemul CNCRM – Factori editoriali – Instituții info-bibliotecare și va influența pozitiv procesele științifico – biblioteconomice și bibliografice din țară. Direcțiile strategice oferă suportul necesar pentru includerea profesională și socială mai puternică a CNCRM, precum și pentru integrarea efectivă a instituției în Societatea Informațională.

Impactul și viabilitatea strategiilor se vor reflecta în:

- adăugarea de valoare reală CNCRM RM prin realizarea obiectivelor și mărirea satisfacției

beneficiarilor, factorilor de decizie, a administrației, a angajaților;

- identificarea, dar mai ales depășirea obstacolelor;

- crearea la CNCRM a mediilor organizaționale și umane restructurate, care să asigure schimbări de lungă durată,

- elaborarea concepției unitare privind procesele de producere, prelucrare, stocare și diseminare a informației asupra producției naționale editoriale;

- crearea condițiilor optime de păstrare, conservare, digitizare și promovare a patrimoniului documentar național;

- circulația fluxurilor de informații statistice și bibliografice;

- crearea unor instrumente de informare și comunicare moderne;

- creșterea eficienței activităților specifice CNCRM.

Monitorizarea și evaluarea implementării strategiilor

Monitorizarea și evaluarea implementării strategiilor vor fi realizate prin analize și sinteze anuale, prezentate angajaților CNCRM, Consiliului de administrație CNCRM, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, altor factori interesați, urmate de revizuri și corectări de rigoare.

Direcțiile strategice constituie suportul de bază pentru procesul de planificare curentă (anuală).

Evaluarea strategiilor va fi efectuată anual și în final (anul 2025) se va axa pe:

- concordanța lucrărilor desfășurate cu planul preconizat;

- volumul lucrărilor finisate în raport cu lucrările planificate;

- calitatea lucrărilor efectuate;

- atitudinea față de rezultate din partea personalului, beneficiarilor, factorilor de resort și altor persoane interesate.

Referințe bibliografice:

1. BRYSON, John M. Planificarea strategică pentru organizații publice și nonprofit: ghid. Chișinău: Arc. 2002. 354 p.

2. PLANIFICARE strategică. București, 2014. 36 p. .

[citată 28.04.2020]. Disponibil:

www.strategvest.ro/media/dms/.../brosura_planificare_strategica.pdf

3. STRATEGIA de dezvoltare a culturii - Moldova 2020. Chișinău. 2016. 183 p. [citată 28.04.2020]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/.../strategia-de-dezvoltare-a-culturii-mold>

4. STUEART, Robert D., Moran, Barbara B. Management pentru biblioteci și centre de informare. Ed. a 4-a. București. 1998. pp. 25-56.